

BELEIDSPLAN 2011-2015

SAMENVATTING

“Er was eens een koning in India die heel veel macht had. Niemand durfde hem tegenspreken. Hij had één probleem: hij had nog nooit een rivier van dichtbij gezien en als hij dronk maakte hij amper zijn lippen nat. Hij waste zich nooit. Hij stonk. Maar niemand durfde hem iets zeggen.

Op een dag liep de vorst door de stad. Vooraan de menigte die hem toewuifde stond er een klein meisje - van de laagste kaste - dat hem toelachte. De koning keek even in haar richting en ongeremd en zelfs met de glimlach op het gezicht zei ze: “Sire u stinkt”. De koning was er helemaal de kluts van kwijt. Terug in zijn paleis legde hij de kwestie onmiddellijk voor aan zijn raadsleden. Die zaten uiteraard in een moeilijk parket. Wijs en diplomatisch als ze waren vertelden ze hem dat zij niets gemerkt hadden, maar dat er absoluut geen probleem was om hem te tonen hoe hij zich kon wassen. Met de gepaste afscherming en bijstand heeft de koning van India zich die dag voor het eerst in de rivier gewassen. Hij stapte uit de rivier het land op en liep als herboren door de velden. Heel vervelend vond hij wel het stof dat aan zijn voeten bleef kleven. De tweede keer toen hij zich gewassen had, vond hij het niet kunnen dat zijn voeten meteen weer vuil werden. Hij besliste dat vanaf dan het hele land zou bedekt worden met één grote lap leer. En zo geschiedde. De koning baadde zich in de rivier en liep het land op. Lekker proper bleven zijn voeten bij het lopen.

Maar de mensen waren niet tevreden. Er groeide niets meer op het land en hongers-

nood dreigde aan te komen. De koning stond erbij en keek ernaar. Hij wist niet wat hij moest doen. Een klein meisje kwam voorzichtig dichterbij en sneed het leer rond zijn voeten open. Dan bond ze het op met koord rond de koninklijke enkels.

Zo werd de schoen uitgevonden door de koning van India.”

Wervel gelooft niet in één oplossing voor alle problemen in de landbouw, zoals schaalvergroting of gentechnologie, maar in maatwerk voor elk landbouwbedrijf. Wervel is maar een kleine maatschappelijke speler en weet maar al te goed dat recuperatie van de eigen ideeën nooit ver weg is, maar zal altijd de kindsheid hebben om te lachen met wat stinkt en het ook luidop zeggen. Zoals met dit minder gekend sprookje uit India toont Wervel aan dat er in de wereld wel degelijk nog andere ideeën zijn die ons ook vandaag iets te vertellen hebben.

Missie

Vanuit de universele waarden van basisdemocratie, rechtvaardigheid en verantwoordelijkheid streeft Wervel naar een landbouw die economische, ecologische, sociale en culturele meerwaarden creëert op lokaal vlak en in solidariteit met de rest van de wereld.

Via netwerking, campagnes en publicaties beweegt Wervel consumenten, boeren en organisaties tot samenwerking om deze landbouw vorm te geven.

algemene doelstelling 1

integraal landbouwtransitietraject eiwitten en/of agro-ecologische intensivering

Wervel wil niet zomaar al haar expertise rond eiwitproductie of agroforestry gratis weggeven aan wie er om vraagt, dikwijls grote economische belangen... Wervel kiest er voor om zelf voortrekker te zijn in de beweging naar meer eiwitteelten op onze velden en om gekoppeld hieraan, een nieuw concept op de kaart te zetten: agro-ecologische intensivering. De laatste jaren werkte Wervel hard aan de erkenning van agroforestry als efficiënt en agro-ecologisch intensief productiesysteem met meerwaarde voor boer, milieu, consument en het zuiden. Maar ook andere vormen van agro-ecologische intensivering (tussenteelten, mengteelten, niet kerende bodembewerking, submaximale eiwitgehalten in veevoeder, ...) moeten ingang vinden. Agro-ecologische intensivering werkt bovendien drempelverlagend voor de overstap naar bio-landbouw.

Thema's:	1. eiwittransitie (meer eiwitteelten voor dierlijke én menselijke voeding) 2. agro-ecologische intensivering (meer biodiversiteit, minder externe inputs)
Methodologie:	overleg met grote stakeholders
Hoofdoelgroep:	producenten, verwerkers en hun organisaties
Regionale werking:	schaduwnetwerken uitbouwen, signalen doorgeven via contacten in de grote stakeholders.

algemene doelstelling 2

beleid (landbouw/voeding) bijgestuurd richting meerwaarden-landbouw

Wervel is expert in het uitbouwen van netwerken. Het actieve netwerk bij uitstek dat geïnteresseerd naar Wervel kijkt in verband met landbouwbeleid, is de VODO-landbouwwerkgroep, waar Wervel mee van aan de wieg stond. Maar ook Netwerk Bewust Verbruiken, Via Campesina, European Industrial Hemp Association en een uitgebreid netwerk van pioniersboeren zijn mogelijke toekomstige belanghebbenden bij deze doelstelling. Het kwalitatief on-

derbouwen van concrete wetswijzigingen op verschillende beleidsniveaus sluit ook aan bij deze doelstelling en kan voortbouwen op eerdere succesvolle lobbyactiviteiten.

Thema: beleid (landbouw en voeding)
 Methodologie: studiewerk, opmaak dossiers, overleg
 Hoofddoelgroep: overheden en netwerken
 Regionale werking: affoetsen Wervelstandpunten bij lokale boeren

algemene doelstelling 3

bijdragen aan gedragsverandering met betrekking tot voeding en leefstijl

Wervel is niet de organisatie die de brede bevolking moet overhalen om anders te gaan leven. Vele maatschappelijke actoren zijn actief op dit vlak. Verschillende onder hen namen de ideeën van de Wervel-campagne “Denk Globaal, Eet Lokaal” dankbaar over. Welke rol speelt Wervel in de toekomst op het snijvlak van consument en producent? De bijdrage van Wervel in dit complexe werkveld is de link tussen duurzame consumptie en landbouw opnieuw zichtbaar te maken.

Thema's: 1. energieverbruik verminderen
 2. eerlijke handel
 3. kempproducten
 Methodologie: heel gevarieerd (theater, campagnes, acties, ...) + 'experimenten'
 Hoofddoelgroep: consumenten en producenten
 Regionale werking: 1. activiteiten in de lijn met het vorig beleidsplan (Denk Globaal Eet Lokaal; boeren aanzetten tot implementeren van alternatieven): alleen op vraag van derden
 2. Eerlijke handel: steun zesde criterium FT gemeenten (2011, 2012); eigen campagne (2013)
 3. Regionale promotie kempproducten en kempteelt (2011-2012)

voorwaardenschepend domein

organisatie en werking aangepast aan de nieuwe situatie

Wervel kende de laatste vijf jaar een gestage groei. Zowel de middelen, als de output als het bereik namen toe. Ook het vaste team en de actieve vrijwilligerskern vergrootte. Bovendien is er een nieuwe rol weggelegd voor de beweging. Waar er vroeger meer vanuit de marge beweging werd gemaakt, kan Wervel nu op vele vlakken in het middenveld bewegen. Een nieuwe interne organisatie dringt zich op. Een interne evaluatie uitgevoerd door een IKZ deskundige in 2009 en de nieuwe beleidsdoelstellingen dienen als basis.

In concreto:

algemene doelstelling 1

integraal landbouwtransitietraject eiwitten en/of agro-ecologische intensivering

operationele doelstelling 1.1

Tegen 2012 zullen er twee transitietrajecten opgemaakt zijn in samenwerking met telkens één grote stakeholder.

De methodieken die voor deze doelstelling gehanteerd zullen worden, zijn niet op individuen gericht, maar op organisaties. De voorbije jaren heeft Wervel veel individuele leden van grote organisaties binnen de sector kunnen overtuigen van een aantal nieuwe ideeën. Deze beleidsperiode ligt de uitdaging in het over de streep trekken van de organisaties waarin deze geactiveerde personen zich bevinden. De nadruk ligt op het proces, op de onderhandeling.

actielijnen:

1.1.1 informatierondes bij partners en binnen netwerken om na te gaan waar er een sterke samenwerking kan verwezenlijkt worden

1.1.2 verzamelen van sectorgegevens en bestaande scenarioplanningen

1.1.3 uitwerken van de transitietrajecten samen met de partners en aftoetsen binnen de sector

1.1.4 parallel trekken met het Zuiden

1.1.5 er worden bijkomende projectsubsidies gezocht om ook een tweede traject te kunnen uitwerken

operationele doelstelling 1.2

Tegen 2014 is er minstens 1 implementatietraject uitgewerkt.

Na het uitzetten van een transitietraject, zal er samen met een stakeholder gewerkt worden aan een concreet en realistisch stappenplan.

actielijnen:

1.2.1 detectie van mogelijke pistes en obstakels

1.2.2 overleg met de stakeholders

1.2.3 uitwerken van implementatietraject samen met de partners en aftoetsen binnen de sector

1.2.4 stakeholders aanzetten om onderzoek te verrichten in het kader van dit transitietraject

1.2.5 promotie naar consumenten toe

1.2.6 er worden bijkomende projectsubsidies gezocht om ook voor het tweede traject een implementatie te kunnen aansturen

operationele doelstelling 1.3

Tegen 2015 is er gestart met de uitvoering van minstens een implementatietraject.

Hier speelt Wervel vooral een coördinerende en stimulerende rol. De uitvoering van het implementatietraject is natuurlijk in handen van landbouwers en hun organisaties, van overheid, van toeleveranciers en afnemers.

actielijnen:

1.3.1 netwerking

1.3.2 lobbywerk

indicatoren

Doelstelling	Effect	Meetinstrument	Resultaatsindicator
1.1 transitietraject	officiële processen die draagvlak hebben binnen de sector	document	2 transitietrajecten klaar in 2012
1.2 implementatietraject	officieel plan met draagkracht binnen de sector	document	1 implementatietraject klaar in 2014
1.3 start uitvoering	implementatie van de Wervelvisie op landbouw op een belangrijk areaal	perscommunicatie van de betrokken actoren; realisaties in het veld van de betrokken actoren	uitvoering van 1 traject gestart in 2015

algemene doelstelling 2

operationele doelstelling 2.1

De bevolking is geïnformeerd over het falen van het huidige beleid inzake landbouw en voeding en het belang van een beter landbouwbeleid.

Toen Wervel twintig jaar geleden werd opgericht door een handvol bezorgde consumenten en enkele boeren, was de eerste doelstelling het informeren van de bevolking over het falende landbouwbeleid. Het perswerk werd toen gedragen door vele vrijwilligers. Ook vandaag kan perswerk naast sensibiliserend ook activerend werken.

Deze doelstelling staat voor het rechtvaardigheidsgevoel en de strijdvaardigheid van Wervel.

actielijnen:

2.1.1 opvolging actualiteit

2.1.2 persartikels en acties inspelend op de actualiteit

operationele doelstelling 2.2

De netwerken zijn geïnformeerd over beleid inzake landbouw.

Beleid inzake landbouw is heel complexe materie, gegroeid uit historische situaties, lobbywerk van specifieke groepen en belangenconflicten van naties en staten. Zelfs in een klein land als België is er geen eensgezindheid tussen de gewestregeringen rond vele aspecten van het landbouwbeleid. Goede en duidelijke informatie is een eerste belangrijke stap naar gezamenlijk lobbywerk met de middenveldnetwerken die actief zijn op het vlak van landbouw en voeding.

actielijnen:

2.2.1 studiewerk

2.2.2 netwerking

2.2.3 elektronische nieuwsbrief in de netwerken

2.2.4 tijdschrift

operationele doelstelling 2.3

Tegen 2012 zijn er concrete voorstellen voor veranderingen in het GLB geformuleerd ten voordele van landbouw die meerwaarde creëert op alle vlakken.

Het Europees Gemeenschappelijk LandbouwBeleid (GLB) wordt momenteel hervormd. Er zijn openingen voor overleg tussen belangrijke stakeholders in Vlaanderen en het middenveld om samen een voorstel te lanceren. Wervel mag deze historische kans niet aan zich laten voorbij gaan.

actielijnen:

2.3.1 Vlaams overleg

2.3.2 Europees overleg

operationele doelstelling 2.4

Op federaal en Vlaams niveau zijn er wijzigingen in de regelgeving met betrekking tot landbouw, op vraag van de netwerken waarin Wervel actief is.

Deze doelstelling moet hoofdzakelijk dienen om doelstellingen 1 en 3 te ondersteunen. Niet alleen om voor de concrete doelstellingen de juridische of administratieve belemmeringen weg te werken, maar ook om mensen te activeren om mee te ondertekenen, mee op te stappen, mee in hun pen te kruipen. Lobbywerk is een krachtig middel om mensen te activeren en aan te zetten tot actief burgerschap.

Twee concrete dossiers zijn lopende vanuit de resultaten van het vorige beleidsplan: de aanvraag om kemp toe te laten in de voeding, mede ondersteund door o.a. Colruyt, Delhaize, alle grote boerenorganisaties en de opvolging van het tweede spoor van de focusgroep Maatschappelijk Verantwoorde Diervoederstromen: steun voor alternatieve eiwitten.

actielijnen

2.4.1 studiewerk

2.4.2 perswerk

2.4.3 netwerking

2.4.4 lobbywerk

indicatoren

Doelstelling	Effect	Meetinstrument	Resultaatsindicator
2.1 breed informereren	brede maatschappelijke basis voor beleidseisen	persartikels radio- en tv	60 artikels/jaar 10 vrijwilligers halen de pers 2 radio- of tv-interviews per campagne
2.2 netwerken informereren	vlottere standpuntbepaling in de netwerken	nieuwsbrieven nieuws in het tijdschrift studiedagen	12 nieuwsbrieven 10 artikels 2 studiedagen
2.3 voorstellen GLB	verhoogde slagkracht bij onderhandelingen	officieel document	1 breed gedragen voorstel
2.4 gewijzigd federaal en Vlaams beleid	meer kansen voor rurale ondernemers	wetten omzendbrieven subsidie-reglementen	2 aanpassingen in beleid inzake landbouw/voeding

algemene doelstelling 3

bijdragen aan gedragsverandering met betrekking tot voeding en leefstijl

Dit is de doelstelling die gegroeid is vanuit de lokale werking van de voorbije jaren. Regionale werkgroepen, pioniers en andere vrijwilligers hebben het pad geëffend om deze doelstelling nu op een ambitieuze wijze te kunnen uitwerken. Er zal bij het uitvoeren van de operationele doelstellingen dan ook specifieke aandacht gaan naar het blijvend betrekken van de regionale werkgroepen, pioniers en andere vrijwilligers op de concrete lokale implementatie ervan. Ecocipatief leren staat hierbij centraal.

Doelstelling 3 wordt geconcretiseerd op drie strategische lijnen:

Zaken die Wervel lanceerde, maar nu door derden worden in de praktijk gebracht worden opgevolgd. Hieronder de campagne "Denk Globaal, Eet Lokaal" van de voorbije jaren.

Een nieuwe campagne die samenwerking vereist met andere middenveldorganisaties en met grote spelers zal Wervel initiëren en coördineren.

Tot slot zal Wervel ook een publiekscampagne zelf trekken op basis van eigen expertise om zich duidelijk te profileren en om mensen te overtuigen dat meerwaarden-landbouw haalbaar is en dat de producten uit die landbouw aantrekkelijk zijn.

operationele doelstelling 3.1

Andere organisaties en instellingen werken succesvol rond het thema 'energieverbruik verminderen via de consumptie'.

Onder deze doelstelling wordt opgevolgd wat resulteert uit de campagne "Denk Globaal, Eet Lokaal" van de voorbije jaren en er wordt input geleverd waar nodig.

actielijnen :

3.1.1 samenwerking met andere sociaal-culturele organisaties

3.1.2 opvolgen van evolutie in lokale alternatieve teelten

3.1.3 opvolgen evolutie lokale afzetsystemen en CSA

3.1.4 opvolgen debat agrobrandstoffen

3.1.5 bedrijven aanzetten om op lokale alternatieven in te zetten

3.1.6 experimenteren en terrein aftasten op basis van lokale acties

3.1.7 tijdschrift

operationele doelstelling 3.2

Tegen 2015 is er een mechanisme van eerlijke handel van lokale landbouwproducten operationeel.

Vertrekpunt is de crisis in de landbouw en de vraag van vele grote spelers in de sector om Fair Trade uit te breiden naar de landbouw in Vlaanderen. De term Fair Trade werd dikwijls gebruikt, maar telkens met enkel verwijzing naar de prijzen. Dit is één van de redenen om vanuit de beweging de komende jaren in te zetten op deze problematiek. Als Wervel het niet doet, liggen er binnenkort "FairTrade kotteltonen" in de supermarkt zonder dat dit enig verband heeft met de criteria die Max Havelaar decennialang uitbouwde. Bovendien moet het een onafhankelijke organisatie zijn die de criteria vastlegt en bewaakt. Cruciaal hierin zijn de ecologische en vooral de sociale criteria.

actielijnen:

3.2.1 aansluiten bij zesde criterium Fair Trade Gemeenten

3.2.2 voorbeeldsector aftoetsen aan bestaande criteria Max Havelaar

3.2.3 overleg met Fair Trade partners over eerste voorbeeld

3.2.4 opstellen criteria

3.2.5 overleg met landbouwsector

3.2.6 publiekscampagne

operationele doelstelling 3.3

Tegen eind 2012 worden er meer kempproducten verhandeld in Vlaanderen.

Tijdens de voorbereiding van de grote campagne 'eerlijke handel', zal Wervel om zich duidelijk te profileren, campagne voeren rond een concreet en specifiek thema: promotie van kempproducten om CO₂ duurzaam vast te leggen.

Kemp is een teelt die zo divers inzetbaar is, dat er een hele grote waaier aan producten op de markt is op basis van kemp. Cosmetica, bouwproducten, papier, kledij, voeding, sportfietsen, stalstro, plastics. Stilaan begint ook de verwerking in België opgestart te geraken. Er zijn dus al veel producten voorhanden en sommige zelfs van eigen bodem. De promotie van de producten kan de teelt dan ook aanwakkeren. En die teelt is een schoolvoorbeeld van meerwaarden-landbouw. Er zijn geen pesticiden nodig. De teelt op zich verhoogt de biodiversiteit en verbetert de bodem. Zelfs vervuilde bodems kunnen gesaneerd worden met de teelt van kemp.

actielijnen:

3.3.1 opvolgen evoluties op vlak van kemp: teelt, verwerking, producten en wetgeving

3.3.2 informatie verstrekken aan zoekende bedrijven of consumenten

3.3.3 campagne rond promotie van kempproducten die de vraag kunnen stimuleren

3.3.4 experimenteren en terrein aftasten op basis van lokale acties

3.3.5 tijdschrift

indicatoren

Doelstelling	Effect	Meetinstrument	Resultaatsindicator
3.1 minder energieverbruik	multiplicatoreffect	aantal campagnes van derden rond lokale voeding	20 in de periode 2011-2015
3.2 eerlijke handel	breed maatschappelijk debat	evaluatieverslag	10 producten onder een charter 'eerlijke handel' in 2015
3.3 meer kempproducten	meer lokaal geproduceerde kempproducten beschikbaar	verkoopcijfers lijst producten	verdubbeling producten en verkoop tegen 2015 (nulmeting nog op te maken)

voorwaardenscheppend domein

organisatie en werking aangepast aan de nieuwe situatie

operationele doelstelling 0.1

Tegen eind 2011 is de werkingsstructuur aangepast aan het nieuwe beleidsplan.

actielijnen

0.1.1 De raad van bestuur is uitgebreid in 2011

0.1.2 Tegen eind 2011 regionale werking in kaart en geoptimaliseerd.

operationele doelstelling 0.2

Tegen eind 2012 is het HR beleid aangepast aan het nieuwe beleidsplan.

actielijnen:

0.2.1 vrijwilligersbeleid

0.2.2 personeelsbeleid

0.2.3 vorming, training en opleiding

0.2.4 diversiteit

operationele doelstelling 0.3

Tegen eind 2012 is er een aangepast communicatiebeleid

actielijnen:

0.3.1 communicatiebeleid opstellen

0.3.2 website aanpassen

0.3.3 tijdschrift evalueren

0.3.4 uitgaven evalueren

0.3.5 perswerk verbreden

0.3.6 nieuwe elektronische kanalen

operationele doelstelling 0.4

Tegen eind 2012 is er een informatie- en kennismangement systeem.

actielijnen:

0.4.1 inventarisatie van informatie en contacten

0.4.2 server

0.4.3 archief

0.4.4 kennisoverdracht

operationele doelstelling 0.5

Over de hele beleidsperiode wordt de proceskwaliteit nauwlettend en systematisch opgevolgd.

actielijnen:

0.5.1 opvolging en bijsturing verbetertrajecten

0.5.2 benchmarking en interne gegevensverzameling

0.5.3 evaluatie en planning

indicatoren

Doelstelling	Effect	Meetinstrument	Resultaatsindicator
0.1 werkingsstructuur aangepast	geherstructureerde werking geoptimaliseerde werking	document coaching- en functioneringsgesprekken	nieuw organigram vlotte functionering
0.2 nieuw HR beleid	betere omkadering van vrijwilligers en personeel	HR beleidsdocument	duidelijke HR richtlijnen, gekoppeld aan het beleidsplan
0.3 aangepast communicatiebeleid	meer bereik aangepaste materialen	eigen websites tijdschrift e-kanalen boeken en folders	verdubbeling van het bereik van de eigen media (begin 2010: 38646; eind 2015: 77292) beter afgestemd op campagne en doelgroep
0.4 informatie management	informatie over kennis en contacten beter benut	digitaal archief	bevat alle info: artikels, onderzoeksresultaten, contacten van ervaringsdeskundigen, netwerkcontacten en interne contacten
0.5 opvolging IKZ	vlotte functionering stressvrij team en vrijwilligers	aftoetsingstabellen coaching- en functioneringsgesprekken	alle aftoetsingen zijn gebeurd geen opstapeling van onafgewerkte taken

Personeelsinzet (u/week; 38 = 1 fulltime kracht)

Doel	2011	2012	2013	2014	2015	
1.1	2 transitietrajecten	36	36			
1.2	1 implementatietraject	4	4	38	44	
1.3	uitvoering			6	6	46
	TOTAAL TRANSITIE	40	40	44	50	46
2.1	bevolking informeren	6	6	6	6	6
2.2	netwerken informeren	4	4	4	4	4
2.3	voorstellen GLB	4	4	2	2	2
2.4	federaal en Vlaams	6	6	6	8	8
	TOTAAL LANDBOUWBELEID	20	20	18	20	20
3.1	denk globaal eet lokaal	10	10	6	4	4
3.2	eerlijke handel	4	16	40	40	46
3.3	kempproducten	20	20	12	4	4
	TOTAAL BOER-CONSUMENT	34	46	58	48	54
4.1	administratie	8	8	8	8	8
4.2	coördinatie	19	19	19	19	19
4.3	tijdschrift en website	7	7	7	7	7
4.4	dossieradministratie	4	4	4	4	4
	TOTAAL OVERHEAD	38	38	38	38	38
0.1	structuur	10	0	0	0	0
0.2	HR	10	8	0	0	0
0.3	communicatiebeleid	6	6	2	2	2
0.4	kennismanagement	6	6	4	6	4
0.5	proceskwaliteit	8	8	8	8	8
	TOTAAL IKZ	40	28	14	16	14
	TOTAAL FTE	4,53	4,53	4,53	4,53	4,53
	% administratie	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5